

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΥΠΟΥ
ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ JAGIELLONIAN ΚΡΑΚΟΒΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΠΑΦΟΥ, 2018

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων, Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, ανακοινώνει την ολοκλήρωση της ανασκαφικής περιόδου του 2018 του Τμήματος Κλασικής Αρχαιολογίας του Ινστιτούτου Αρχαιολογίας Πανεπιστήμιο Jagiellonian Κρακοβίας. Οι έρευνες γίνονται μέσα στα πλαίσια του προγράμματος *Pafos Agora Project*. Στόχος του προγράμματος είναι η έρευνα της Αγοράς της Νέας Πάφου, πρωτεύουσας της Κύπρου κατά την Ελληνιστική και Ρωμαϊκή περίοδο. Οι έρευνες διεξάγονται κάτω από τη διεύθυνση της Καθηγήτριας Ewdoksia Papuci-Władyka.

Το πρώτο στάδιο των ερευνών, διεξήχθη μεταξύ Απριλίου και Μαΐου 2018 και αφορούσε τη μελέτη υλικού από ομάδα μελετητών, φωτογράφο και σχεδιαστή. Το δεύτερο στάδιο αφορούσε ανασκαφή, η οποία έλαβε χώρα από τις 8 Αυγούστου μέχρι τις 23 Σεπτεμβρίου 2018, σε διάφορα σημεία της αρχαίας Αγοράς (ανασκαφική τομή II και τέσσερις δοκιμαστικές τομές (ΔΤ) ΔΤ III και ΔΤ.IV – η οποία είχε ξεκινήσει το 2017 – και ΔΤ.V και VI). Η ΔΤ.V διανοίχθηκε στα νότια της Αγοράς ούτως ώστε να επαληθευτούν τα αποτελέσματα των γεωμαγνητικών ερευνών του 2017. Οι έρευνες αυτές είχαν προτείνει ότι η Νότια Στοά της Αγοράς θα ήταν ένα σύνθετο κτίριο με τουλάχιστον δύο ή τρεις σειρές από δωμάτια. Η Δ.Τ.V. διανοίχθηκε στο σημείο όπου τέμνονται δύο υποθετικές γραμμές του κτιρίου. Στην Τομή II διευρύνθηκε προς τα ανατολικά η περιοχή που είχε ανασκαφεί κατά το 2017, κοντά στην ανατολική είσοδο προς την Αγορά, ούτως ώστε να ελεγχθούν οι υποθέσεις που αφορούν την διπλή σειρά στην Ανατολική Στοά. Στη διευρυμένη περιοχή αποκαλύφθηκε η θεμελίωση του ανατολικού τοίχου της στοάς και έτσι επαληθεύτηκε η προαναφερθείσα θεωρία. Οι έρευνες στην Τομή II περιέλαβαν και το βόρειο τμήμα της Ανατολικής Στοάς όπου αποκαλύφθηκε ένα δωμάτιο (R22) με ένα ανοικτό αυλάκι στο εσωτερικό του (η ακριβής του χρήση ακόμη να επιβεβαιωθεί). Το αυλάκι χρονολογείται ίσως στην εποχή του Αυτοκράτορα Αυγούστου. Προχωρώντας προς βορρά, ανασκάφηκε πηγάδι (S. 233) της Ρωμαϊκής περιόδου, πλησίον του R22. Διερευνήθηκε ακόμη ένα πηγάδι (S. 144) το οποίο είχε ανακαλυφθεί το 2012 στο R8 της Ανατολικής Στοάς. Το δεύτερο αυτό πηγάδι περιείχε ανθρώπινα οστά όπως και λίθους, κεραμικά όστρακα και άλλα αντικείμενα (παρόμοιο περιεχόμενο σημειώθηκε και στο Πηγάδι S.50, που χρονολογείται περίπου 150 χρόνια πριν από το S.144).

Στην ΔΤ.III. που διανοίχθηκε στην τάφρο έξω από την ΒΔ πύλη της πόλης, οι έρευνες είχαν δύο στόχους: πρώτον, να ελεγχθούν οι γεωμαγνητικές έρευνες οι οποίες έδειξαν κτίρια κτισμένα παράλληλα μεταξύ τους και κατασκευασμένα από λαξευμένους λίθους, προφανώς συνδεδεμένα με το δεύτερο λιμάνι της Πάφου. Ο δεύτερος στόχος ήταν να ελεγχθούν οι γεωαρχαιολογικές δειγματοληπτικές έρευνες οι οποίες έδειξαν στρώματα ιζημάτων (μέχρι και 60 εκ σε πάχος). Διαπιστώθηκε ότι, τόσο η γεωμαγνητικές όσο και οι γεωαρχαιολογικές έρευνες είχαν καταλήξει σε λανθασμένα συμπεράσματα. Φάνηκε ότι, τα αρχαιολογικά στρώματα στην περιοχή αυτή έχουν μεγάλο πάχος και ο φυσικός βράχος εμφανίστηκε περίπου στα 2,5 μ., ενώ τα προαναφερθέντα κτίσματα από λαξευμένους λίθους δεν εντοπίστηκαν. Ο βράχος εδώ ήταν δουλεμένος και έτσι για μια ακόμη φορά αποδείχτηκε ότι η περιοχή χρησιμοποιείτο ως λατομείο (όπως και η περιοχή που αποκαλύφθηκε στις ΔΤI και II κατά το προηγούμενο έτος). Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά λοιπόν της τάφρου παραμένουν ανοικτό ερώτημα και το ζήτημα αυτό χρήζει περαιτέρω έρευνας. Παρόλα αυτά είναι πολύ

σημαντικό να μελετηθούν οι γεωμορφολογικές εκείνες διαδικασίες που μετέφεραν τόση πολλή άμμο στην περιοχή.

Κατά το 2018 έγιναν επίσης έρευνες στα όρια της ΔΤ.IV στην οποία βρέθηκε μια ασβεστοκάμινος που χρονολογείται μεταξύ του τέλους της Ρωμαϊκής και της Πρωτοβυζαντινής περιόδου. Αποφασίσθηκε όπως οι έρευνες επεκταθούν προς τα δυτικά ούτως ώστε να αποκαλυφθεί το κανάλι εισόδου. Οι αρχικές έρευνες έδειξαν ότι η κάμινος ήταν μερικώς κτισμένη μέσα στην πλαγιά του λόφου. Η κατασκευή της καμίνου είχε καταστρέψει έναν μακρύ τοίχο με κατεύθυνση ανατολή-δύση. Διατηρείται μόνο η πρώτη σειρά λίθων του τοίχου η οποία είναι κτισμένη απευθείας πάνω στο φυσικό βράχο, ο οποίος εξομαλύνθηκε για το σκοπό αυτό. Το κτίσμα αυτό είναι ιδιαίτερα επιμελημένο και πιθανόν να είναι κατάλοιπο του τείχους της πόλης, ίσως μάλιστα της Ελληνιστικής περιόδου. Απαιτείται όμως περισσότερη έρευνα για να τεκμηριωθεί η πιο πάνω υπόθεση.

Η δεύτερη δοκιμαστική τομή ΔΤ.VI διανοίχθηκε στα βορειοανατολικά της Αγοράς, σε μια από τις υποθετικές πορείες ενός από τους κύριους οδικούς άξονες της πόλης, όπως έδειξαν οι γεωμαγνητικές έρευνες. Οι έρευνες στο σημείο αυτό βρίσκονται ακόμη στα αρχικά τους στάδια. Οι γεωφυσικές και γεωαρχαιολογικές έρευνες συνεχίζονται, όπως και οι εργασίες συντήρησης σε κινητά ευρήματα (σε νομίσματα και άλλα μεταλλικά αντικείμενα όπως επίσης και σε υποδήματα της Ρωμαϊκής περιόδου που βρέθηκαν το 2016).

Εν κατακλείδι, η πιο σημαντική ανακάλυψη του 2018 ήταν η διαπίστωση ότι η Αγορά ήταν πολύ μεγαλύτερη σε έκταση από ότι υπολογιζόταν προηγουμένως. Τα στοιχεία από τις ΔΤ.V και ΔΤ.II. έδειξαν ότι οι στοές που σχετίζονται με την Αγορά ήταν πολύ μεγαλύτερες: η Ανατολική Στοά φαίνεται ότι ήταν διπλάσια και η Νότια Στοά τριπλάσια από ότι πιστευότο μέχρι σήμερα. Η Αγορά στο σύνολό της, μαζί με τα προσκτίσματά της φαίνεται ότι είχε τετράγωνη κάτοψη με τις πλευρές της να φτάνουν τα 160 μ. και όχι τα 97 μ. όπως υπολόγιζε ο προηγούμενος ανασκαφέας ενώ καταλάμβανε έκταση περίπου 2.5 εκταρίων και όχι 1 εκτάριο όπως πιστευότο παλαιότερα. Τα νέα αυτά δεδομένα τοποθετούν την αρχαία Αγορά της Πάφου ανάμεσα στις μεγαλύτερες του Ελληνιστικού κόσμου. Επίσης, με τα δεδομένα που έχουν προκύψει ως αποτέλεσμα των πιο πάνω ερευνών, φαίνεται ότι θα πρέπει να επανεξεταστούν τα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα του ούτω καλούμενου Ασκληπιείου και του Ωδείου, που ανακαλύφθηκαν τη δεκαετία του 1970 στα δυτικά της Αγοράς.

